

Mesélőkedv és olvasmányosság

Győri László:
A rabbiánus kecsketartó
Orpheusz könyvek,
Bp., 2009.

Sokáig a *költő* Győri László neve jelentett sokat a mai magyar irodalomban, többek között a Kilencek elnevezésű lírai csoportosulás tagjaként. Aztán 2005-ben megjelent egy prózakötete *A kései Éden* címmel, és négy esztendővel később újabb könyvvel lépett színre. *A rabbiánus kecsketartó* újabb harmincnégy írást tartalmaz. Rögtön jegyezzük meg: a legváltozatosabb hangnemben, ám mindvégig igazolván írónk különleges mesélőkedvét, s azt, hogy sosem hajlandó lemondani a legnemesebb értelemben vett olvasmányosságról. A realizmus pozitív hagyományáról. Igaza van az ajánló szöveg szerzőjének: „Minden tragikus mozzanatban felcsillan a derű, s minden derűs pillanatban felsejlik a tragédia is, amelyhez bizonyos távolságtartó, sajátosan győris irónia járul...”

Meglepő fordulatokban gazdag több mű is. *A búzában* például a TSZ-szervezések idejére nyúlik vissza, aztán kissé váratlanul egy pajzán gyerekkori élmény elevenedik meg. Itt már jól látszik a történet elsődlegessége, ugyanakkor példás a korfestés, a miliórész is. Másutt ömlő, lírai elemekben gazdag a prózája, már-már a szabadvers hatásaival. *A Hogyan készül a kazein?* erre jó példa. Megint másutt a több évtizedes dolgokra emlékezés a meghatározó, miként ezt *A zöldkabátos lányban* láthatjuk.

Érdekessége e kötetnek az a fajta sokoldalúság, amely megengedi, hogy nem mindig kapunk hagyományos novellát. Van úgy, hogy a szociografikus vagy riportszerű vonások uralkodnak. Például akkor, amikor szerzőnk kritikus szemmel követ végig egy lakodalmat, annak gyakran visszatetsző mozzanataival (*A hajcsat*). Él az irónia eszközeivel, miközben pontos környezetrajzot ad. A mesélőkedv itt sem hagyja el, de a jellemábrázolásnak csupán a csíráit mutatja föl. Élvezetes olvasmány minden írása, s az is jellemzi e kötetet, hogy mindegyik mű különbözik a másiktól. Az is megesik, hogy éppen a lakodalmas elbeszélésben több történet elemei keverednek, és nem is mindig a mű hasznára... Kissé szétesik a szerkezet, elvész a fő vonal.

Gyakori, hogy egyes szám első személyben mesél Győri László, sugallván a személyes múlt tovább élését, esetleg fél évszázadnyi távlatból. A személyes sors egybefonódik a társadalmi valósággal, az intim szféra a tágabb környezettel. Itt is, másutt is megfigyelhetjük, hogy sokszor a nemes értelemben vett publicisztika felől közelít tárgyaához, a jegyzet vagy a karc-

lat egy-egy jellemzőjét fedezi föl az olvasó (*Hát így, Május, Telefon, Kocsma*, stb.).

A legotthonosabban ott mozog az író, ahol tömör, nem egyszer drámai hangvétellő novellában rajzol meg valamilyen emberi sorsot. Bár nem mindig emberit, hiszen pl. *A véreb* esetében hasonló erényeket mutat föl. Itt nincs túlrtság, fölös bőbeszédűség, és több történet sem keveredik. Egy szál, egy sors, egy mű... S ilyen, ugyancsak jól szerkesztett, emlékezetes írás *A homlok játékai*, amelynek hőse homlokán egy szemölcs keletkezik, aztán rejtélyes módon eltűnik. Közben egy modern kori csinovnyik gondjaiba enged bepillantást a szerző. Az is megesik, hogy kilátástalan és értelmetlen sorsot ábrázol (*A kölcsönző*), ahol a szexusba menekülnek a könyvtárosok, s közben nem találják életük értelmét.

És vannak a könyvben életképek, szösszenetek, vázlatok – a sokszínűség újabb bizonyítékai. A tömörítésnek azonban ellentmond egy sajátosság: a hosszú körmondatok gyakori jelenléte. Többnyire indokoltak, ám néhol funkciótlanok, modorosak és fárasztóak (például *Az üzlet* című írásban). Másutt jól működnek, és az áradó történet hű szolgálói.

Aztán arról is szólhatunk, hogy – ugyancsak dokumentatív igénnyel – született írás németországi élményekről, s itt Győri az útirész és a tudósítás elemeivel ér el hatást. *A háromágú csillag* a maga nemében remek írás, s eszünkbe sem jut a novella ismertetőjegyeit keresni benne. És van úgy, hogy Jókai Mór korába nyúlik vissza egy történet, s a nagy mesemondó is szereplője a *Rosszkezdnek*. Írónk tehát nagy kedvvel kalandozik a különböző időkben, és mégis úgy látjuk, hogy egyetlen korról, a sajátjáról vall folyamatosan. Jóízű játék ez, amibe az is belefér, hogy Győri László a XIX. század végi történetben Buzánszky Jenővel példalózik.

Ezeket a szellemi kalandozásokat jellemzi az is, hogy önkényesen játszik a történelmi idővel. Nemcsak Jókai korát idézi meg, de pl. *A népbiztos délutánjában* élvezetesen mesél a Sztálin-korszakról is. Itt valóban helye van az iróniának és a keserű hangulat teremtésének. Nemes játék ez, egy szabadon szárnyaló író szellemi bravúrja.

És mit ad az ég: még Nagy Lajos *Képtelen természetrajzának* hatásait is fölfedezhetjük *Automobilarium* című írásban. Elődjének *A villamosállat* című karcolata jut eszünkbe e sorok olvasása közben: „A teherautót olajáért, az autóbust kerekéért, a dömpert erős, teknő alakú páncéljéért vadásszák.”

Végül szögezzük le: *A rabbiánus kecsketartó* nemcsak Győri László pályájának gazdagodását jelzi, de legújabb prózánk lehetséges útjait is.

Bakonyi István